GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek **Nro. 63.** 5. Czerwca 1826.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka Hiszpańska.

Wiadomości z Monte-Video z d. 19. Lutego w Angielskich gazetach umieszczone donoszą, że Don Bernardino Rivadavia mianowany został przez Kongres Zjednoczonych Stanów nad rzeką la Plata wyższym Prezydentem tey Rzeczypospolitey.

W d. 18. Stycznia poddała się Chiloe woysku pod wodzą Dyrektora Freire. Gubernator Quintanilla dawał dzielny odpór. Archipelag Chiloe, w nieiakiey odległości od brzegów Chili, składa się z dwudziestu wysp, i liczy blisko 100,000 mieszkańców, wszyscy prawie kraiowcy miani za bardzo walecznych.

Brazyliia.

Pisma publiczne donoszą z Lizbony z d. 3. Maia: »Galera Conceiçao, która tu zawinęła z Bahii w d. 58 przywiozła wiadomość, że Sir Charles Stuart w d. 1. Marca, zatem dniem po przybyciu Cesarza tamże stanął. — W Bahii miano wiadomość o zwycięztwie nad brzegami rzeki Rio-Grande nad Buenos-Ayreyczykami odniesionem. Fregata Lealtad stała w Rio-de-Janeiro dla naprawy i miała powrócić do Lizbony. Inny list z Bahii mowi, że Cesarz koło 20. Marca do Rio powróci dla otworzenia Zgromadzenia Stanów.— Don Manuel de Brito Mozinho, ieden z naybardziey szacowanych Jenerałów Portugalskich umarł tu w 58 wieku lat życia swoiego. Naywiększa spokoyność w całem panuie Państwie.

Portugaliia.

Gazeta nadworna Lizbońska z d. 27. Kwietnia umieściła następuiący artykuł urzędowy ·

W d. 24. t. m. powrócił do tey stolicy goniec, wysłany do Wiednia po śmierci Cesarza i Króla Jana VI. z listem dostoyney Infantki Donny Izabelli Maryi, w którym bratu swoiemu dostoynemu Infantowi Don Miguelowi o tym smutnym donosi wypadku. Goniec ten przywiózł odpowiedź Infanta na list wspomniony i takowych, listu i odpowiedzi, poniżey pod Nr. 1, 2 udzielemy. W tey odpowiedzi obiawia się głęboki smutek, który Jego król. Mość na tę smutną wiadomość dotknął, a z depeszy Posła Portugalskiego w Wiedniu Barona Villa Secca, widziemy, że Infant odebrawszy to smutne poselstwo o stracie swoiego wielce ukochanego Oyca przeięty był naymocnieyszą boleścią.

N. Cesarz Jegomość Austryi uznał publicznie niewzruszone zasady, otwarte i rzetelne postępowanie i uległość prawey władzy, które Infant, po odebraney wiadomości o niespodziewaney śmierci swoiego dostoynego oyca nie wątpliwie okazał, i dał temuż W. Krzyż Król. Węgierskiego orderu S. Szczepana i przy tey sposobności, raczył do Jego król. Mości napisać własnoręcznie list następuiący; takowy umieszczamy pod N. 3.

(Nro. 1.)

List dostoyney Infantki Donny Izabelli Maryi do dostoynego Infanta D. Miguela:

»Móy drogi Bracie! Z niewymowną boleścią donoszę Ci o śmierci naszego ukochanego Oyca i Monarchy, którego Bóg dzisiay o godzinie 4 minu. 40 z południa po siedmiodzienney chorobie, uznaney przez lekarzy za napad nerwowy, do swoiey powołał chwały. Cała nasza rodzina iak sobie wystawić możesz w nayglębszym frasunku i wszystkie Stany powszechnie w smutku pogrążone. Jedyną pociechą w tak ciężkim frasunku iestto przekonanie, że cnoty naszego dobrego Oyca zgotowały mu mieysce w mieszkaniu błogosławionych. W teraznieyszym moim smutku spodziewam się, że mię usprawiedliwisz, iż niepiszę własną ręką i do nowey zostawiam sposobności donieść Ci bliższe szczegóły tego smutnego zdarzenia. Zostawam z prawdziwą szczerością czule Ciebie kochaiącą Siostra, Izabella.«

»W Pałacu Bemposta dnia 10. Marca 1826.«

(Nro. 2.)

List dostoynego Infanta D. Miguela do dostoyney Infantki Donny Izabelli Maryi.

»Moia droga Siostro! Głęboką boleścią ze straty nienagrodzoney którąśmy ponieśli pochylony, iest moiem iedynem życzeniem utrzymać w oyczyznie naszey tę spokoyność, iakiey tak mocno potrzebuie, i widzieć owe nietykalne należne uszanowanie dla naywyższych postanowień naszego ukochanego Oyca i Pana, którego Bóg do siebie powołał, i chociaż mocno przekonany iestem o powszechnie przyznaney i dowiedzioney wierności, którą chwalebny i waleczny Portugalski naród swoiemu oycowskiemu i prawemu Władcy za-

wsze poświęcał, przecież dopuszczam, iż mogliby niektórzy źle myślący z powodów zgubnych i karygodnych, przeciwne prawu i zbrodnicze rozruchy w Królestwie podeymować i do pokrycia swoiego wiarołomnego planu Moiego używać imienia.«

Śród tych okoliczności i z uwagi na oddalenie Moie od Portugalii, uznałem nietylko za rzecz stósowną, ale nawet za bardzo potrzebną, dać poznać w tym iedynym sposobie, iaki iest w Moiey mocy, iż daleki, bezpośrednio lub pośrednio wspierać iakiebądź buntownicze zabiegi, któreby publiczną spokoyność naszéy oyczyzny naruszyć mogły, przeciwnie naywyraźniey oświadczam, iż nikt nademnie bardziey nie czci ostatniéy woli Naszego dostoynego Oyca i Pana, i że wszystko stanowczo naganiać będę, co się nie będzie zgadzało z rozporządzeniem i wyrokiem z dnia 6. Marca b. r., którym Jego C. K. Mość, świętéy pamięci, tak mądrze troskliwy o zarząd Państwa, ustanowił Juntę, dla rządzenia tem Królestwem, dopóki prawy dziedzic Następca, nasz wielce ukochany Brat i Pan, Cesarz Brazylyi takich nie wyda uchwały, iakie w mądrości swoiéy za potrzebne osądzi.«

Upraszam Cię zatém droga Siostro, w tym nawet niepodobnym przypadku, gdyby ktoś zuchwale odważył się nadużyć Moiego imienia, dla pokrycia swoich planów w celu obalenia dobrego porządku i prawnéy exystencyi Junty rządzącey; ustanowionéy przez owego, który miał do tego niezaprzeczone prawo, abyś w ninieyszym liście zawarty sposób myślenia, dobrowolnie z duszy moiéy pochodzący, podany mi przez wierność i uszanowanie, iakie winien iestem pamiątce i ostatniéy woli Naszego ukochanego Oyca i Pana wtedy, i tam, gdzie tego za potrzebę osądzisz, ogłosić kazała.«

Proszę Boga, moia droga Siostro, aby Cię długo raczył zachować, tego życzy serdecznie Ciebie kochaiący Brat, Miguel.«

»W Wiédniu d. 6. Kwietnia 1826.«

(Nro. 3.)

List N. Cesarza Jegomości Austryiackiego do Jego Królewicowskiéy Mości dostoynego Infanta D. Miguela.

»Móy Kuzyniel Ponieważ wielce Sobie to cenię abym Waszéy Królewicowskiéy Mości okazał dowód Moiego udziału i Moiéy osobistéy przychylności, przeto daię W. Królew. Mości W. Krzyż Moiego król. węgierskiego orderu S. Szczepana.«

»Z rozkoszą chwytam tę sposobność dla ponowienia W. Królew. Mości zapewnienia Moiéy przyiaźni i moiego zupełnego poważania, z iakiem zostawam, Móy Kuzynie, Waszéy Królewicowskiéy Mości dobrym Kuzynem.«

»Franciszek.«

»W Wiédniu d. 4. Kwietnia 1826.«

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Mocą rozkazu gabnetowego zniesioną iest opłata od wprowadzenia 3 szyl. 5 penc., którą okręty Francuzkie dotąd od każdéy beczki opłacały.

Rozkaz rady w gazecie dworskiey umieszczony, przedłuża na 6 miesięcy zakaz wyprowadzania prochu i saletry, tudzież broni i amunicyi do portów afrykańskich, lub po za ciaśninę Gibraltarską, a to począwszy od dnia 3. Maia.

Na posiedzeniu Izby Niższéy w d. 13. Maia, wniósł P. Huskisson, aby przełożono urzędowy raport o liczbie okrętów zbudowanych w portach W. Brytanii od początku roku 1814 do końca roku 1825, wraz z podaniem dokładnem liczby tych okrętów na każdy rok iakoteż ile biorą beczek. Ważną iest wiedzieć, czyli handel Anglii może zatrudnić wszystkie okręty narodu pomimo odmian przedsięwziętych w Angielskim handlowym systemacie, lub czyli ostatni nie miał szkodliwego wpływu na interes okręty buduiących.

P. Huskisson, w ciągu swoiego wniosku przywiódł następuiące fakta. W roku 1824 zanim nowe ustawy obowiązywały, zawinęło do portów Angielskich 19164 Angielskich okrętów biorących 2 mil. 264000 beczek, a 5280 obcych okrętów biorących 694900 beczek. W roku 1825 po zaprowadzeniu nowych odmian w ustawach żeglugi zawinęło do portów Angielskich 21786 okrętów Angielskich biorących 2 mil. 786844 beczek, a 6561 obcych okrętów obeymuiących 892000 beczek, a zatem daleko więcey niżli roku 1824.

Anglicy okręty buduiący obawiaią się szczególniey konkurencyi Pruss. Atoli liczba okrętów Angielskich użytych do handlu z Prussami powiększyła się w roku 1825 z 470 do 942, podczas gdy 1824 było okrętów Pruskich handlem z Angliią zaiętych 682, a 1825, 827. Zatem liczba okrętów Angielskich większą ieszcze była 1825 niżli Pruskich. Z 13000 okrętów różnych narodów, które w roku 1825 przeszły Sund, było 5186 Angielskich.

Minister namienił tu o przewadze połączonéy Francuzko-Hiszpańskiey floty woiennéy nad Angielską w dawnieyszych woynach, i uczynił uwagę, że Francuzka siła morska daleko iest teraz mnieysza od Angielskiey a marynarki woiennéy i handlowey Hiszpańskiey tak dobrze iakby nie było. Angliia liczy użytych do swoiey marynarki handlowey 145000 marynarzów, a do woiennéy więcey 30000 ludzi, gdy 1792 tylko 15000

miała. Możesz Angliia w takim stanie obawiać się pomnożenia marynarki handlowey Mocarstw północnych.

Ziednoczone Stany Ameryki północnéy są iedynym Narodem, którego się Angliia na morzu obawiać może. Atoli plan, iakiego chwycono się przy odmianie Angielskich ustaw żeglugi, do tego dąży, aby go i iego przyiaciół osłabił, a przeciwnie naturalnych nieprzyiaciół owego Mocarstwa (Angliią) wzmocnił. Bezwątpienia marynarka handlowa Państw Ziednoczonych Stanów Ameryki północnéy tak, iak Angielska pomnożyła się w skutek woyny rewolucyynéy, iednakże przez pokóy w 1814 więcéy ucierpiała, niżli Angielska. Nakoniec Angliia do utrzymania praw swoich ma naypięknieyszą na świecie woienną marynarkę.

Król: Wielkorządca na wyspie Ś. Troycy, dwiema swoiemi odezwami zniósł wielką część ograniczeń, które dotąd wolnych kolorowych uciskały, a to w skutek ich przedstawień do Rządu Król., a mianowicie zapewnił onym prawo naturalizowania się pod korzystnieyszemi iak dotąd warunkami.

Maitland, Kapitan Angielski, który dowodził okrętem Bellerophon, na którym Buonaparte wsiadł iako ieniec, utrzymywał dokładnie dziennik tego wszystkiego, co zaszło podczas pobytu Buonapartego na tym okręcie od d. 24. Czerwca do d. 8. Sierpnia 1815, lecz z różnych powodów nie sądził za rzecz stósowną takowego ogłaszać. Niedawno wpadł ten dziennik Walterowi Scott w ręce, czytał go, i zalecił nayusilniéy wydanie onegoż, osądziwszy takowy iako pamiętnik wielkiey wagi. Kapitan Maitland chce teraz po uprzedniém otrzymaniu pozwolenia Rządu udzielić publiczności swoie ważne notaty.

Francyia.

Jéy Królewicowska Mość Delfinowa przesłała 20,000 fr. w darze domowi chorych pod tytułem Maryi Teressy, przez Wice-Hrabiego Chateaubrianda założonemu.

Rozporządzenie król. z d. 9. Maia w 4 tytułach i 54 paragrafach, dotyczé się wykonania ustawy względem podziału, dozwolonego byłym osadnikom S. Domingo wynagrodzenia. Drugie rozporządzenie z tegoż samego dnia mianuie Członków Kommissyi do tego podziału upoważnionéy.

P. Kaźmierz Perrier podał w d. 11. Maia Prezydentowi Izby Deputowanych swóy nowy wniosek, o umorzeniu 3pCtowych ustalonych papierów, następuiącéy osnowy:

»Stósownie do artykułu 115. ustawy z d. 28 Kwietnia 1816, który kassę umarzaiącą oddaie całkiem pod wyższy nadzór i rękoymiią Władzy prawodawczéy, ma zaszczyt przełożyć Izbie, aby mianowaną była Kommissyia, która rozpozna: czyli sposobem, iakim artykuł 3. ustawy z d. 1. Maia 1825 od czasu onegoż ogłoszenia został wykonany, nie zostały zniszczone ustawą z d. 28. Kwietnia 1816 wyrażone rękoymiie dla zachowania interesu Państwa, publicznego kredytu i praw właścicieli 3pCtowych ustalonych papierów?«

Wniosek ten odrzuciła Izba Deputowanych znaczną większością głosów na posiedzeniu z d. 12. z. m.

Z raportu Kommissyi Izbie Deputowanych uczynionego względem budżetu na rok 1827 okazuie się, że ogólny dochód przyięto na 916 mil. 608,734 fr., a wydatki na 915,773,042 fr. Dla Wydziału Spraw Zagranicznych położono ogółem 9 mil., to iest, 600,000 fra. więcéy, iak na ten rok, co pochodzi ztąd, ża kilka nowych posad dyplomatycznych trzeba było uposażyć; mianowicie mianowano Jeneralnych Konzulów: w Brazylii, na S. Domingo i Xięstwie Lukieskiém. Budżet Ministeryium Spraw Duchownych wynosi 34 1/2 mil., t. i. 2 1/2 mil. więcey, iak dotąd; pomnożenie to użyte ma być dla polepszenia płacy niższego Duchowieństwa. Oprócz tego Kommissyia w tymże wspomniała, że wsparcie dla byłych Zakonnic nie czyni więcéy dla każdéy, iak 80 fr.; przyszedł czas zaradzić ich potrzebie. Względem Ministeryium Woyny, dla którego żądano 196 mil, wyraża Kommissyia życzenie, aby zupełnie niestósowną liczbę Jenerałów, Intendentów woyskowych i Oficerów sztabu jeneralnego zmnieyszyć, a natomiast utworzyć kilka brygad żandarmeryi. Główne dochody są: Dobra narodowe i wpisy 148 mil.; podatki niestałe 213 mil.; dochód z lasow 31 mil.; poczta 27 1/1 mil.; loteryia 15 mil.; zarząd Skarbu 8 1/2 mil.

Akademiia Francuzka mianowała w d. 11. Maia P. Guiranda 30 głosami przeciwko 16 Członkiem swoim na mieysce zmarłego Xięcia Montmorency.

Na wezwanie ze strony P. Kaźmierza Perriera uczynione Prezydentowi Rady Ministrów P. Villéle, aby się względem cenzury oświadczył odpowiedział tenże: »Raz tylko używała Francyia zupełnéy wolności druku, wolności, któraj może przemieniła się w zuchwalstwo druku. (Tak Tak!) Epoka ta, iest owa, która upłynęła od czasu, iak teraźnieysze Ministeryium przez Monarchę wezwane było do styru Rządu. Wyrażono obawy względem cenzury. Nie iestem niedeterminuiącym, i w tey mierze oświadczam się otwarcie. Jeżli cenzura nie potrzebna dla spokoyności kraiu, niechay nie istnieie; ieżli zaś potrzebna, tedy pośpieszemy, znowu onę przywrócić!«

Pomiędzy trzema planami, aby Paryż połączyć z morzem za pomocą kanału, lub przez zrobienie Sekwany spławną, lub koleią żelazną, zdaie się, że trzeci otrzyma pierwszeństwo i może za przykładem Anglii, którą powoli miasto kanałów obrała koleie żelazne, będzie wykonany. P. Navier obliczył, że koley żelazna daleko mniéy kosztuie i dla towarzystwa, które się tego podeymie, iest korzystnieyszą. Koszta roboty nie przeniosą 26 mil. fr. i z 4 mil. procentów do chwili, w któréy spodziewać się można będzie dywidendy uczynią 30 mil. Procenta kapitału wynoszą 1 mil. 500,000; koszta utrzymania 300,000; koszta zarządu 200,000. Roczny wydatek uczyni 2 mil. fr. na zaspokoienie którego potrzeba odstawić 126,000 beczek towarów, a każda beczka zapłaci od wagi 15 fr. 93 cent. Na teraz wychodzi z Paryża do Havre i na powrót 300,000 beczek, których część odstawiana bywa na osi lub okrętami parowemi, pomimo że te sposoby dostawy są kosztownieysze, niżli zwyczayne żeglugi. Z tych faktów wnosi P. Navier, iż, gdy transport koleią żelazną prędszy i mniey kosztowny, albowiem towary stawałyby w półtrzecia dnia i beczka kosztowałaby tylko 30 fr. 80 cent., gdy teraz potrzeba dni 14 i dostawa czyni 57 fr., przeto spodziewać się można, że z 300,000 beczek przynaymniey 126,000 koleią żelazną będzie sprowadzonych.

Xiążę Ranzan Poseł Francuzki przeznaczony do Portugalii, miał w d. 18. Maia u Króla prywatne posłuchanie.

Gwiazda pisze, że Jenerał Guilleminot ma zamiar powrócić do Konstantynopola.

Prussy.

Wielka liczba właścicieli dóbr mnieyszych na żyznych nizinach Wisły, przekonała się, iak o tém donosi handlowa gazeta hamburska, iż może swoie zboże, przy teraźnieyszéy iego niskiéy ceni, użyć z większym pożytkiem w swoiém własném gospodarstwie. Niektórzy przestali zasiewać pola, i kupuią od innych na swoię potrzebę, albowiem mogą z swoich gruntów mieć większe korzyści. Trzymaią więcéy bydła, szczególniéy owiec dobréy rasy; prowadzą niemi handel; sprzedaią masło, sery, warzywa, nawet koniczynę suszoną. Nieodrzeczy będzie oznaymić wypadek, który się okazał przy sprawdzeniu odbytem podczas bytności znanego Anglika pana Jacob. Chciał on wiedzieć wiele wynoszą koszta produkcyi z zboża, nie rachuiąc opłaty gruntu, czyli dzierżawy ani utrzymania życia dzierżawcy. Okazało się, że produkcya berlińskiego, szefla pszenicy kosztuie 33 i 1/2, — żyta, ięczmienia i grochu 15, a owsa niewięcéy iak 10 śrebrnych groszy.

Królestwo Polskie.

— *Z Warszawy d. 25. Maia.* —

W dopełnienia art. 120 ustawy konstytucyynéy przez nieśmiertelnéy pamięci wskrzesiciela narodu polskiego N. Alexandra i Cesarza i Króla, nadanéy, niemniey statutu organicznego o reprezentacyi narodowey z dnia 19. Listopada (i Grudnia) 1815 roku, tudzież dekretu łaskawie nam panuiącego Monarchy N. Mikołaia i Cesarza i Króla pod d. 12. (24.) Stycznia r. b. wydanego, odbyło się na dniu 1. Maia r. b. w porządku prawem przepisanym, zgromadzenie polityczne obywateli przedmieścia Pragi składaiącego cyrkuł VIII. miasta stołecznego Warszawy, pod laską Marszałka JW. Dominika Cichockiego Sędziego pokoiu wydziału IV. powiatu i miasta Warszawy, który zagaiwszy stosowną przemową obrady, zaprosił na Assessorów WW. Pawła Grabowskiego i Jana Goetza, a na Sekretarza W. Józefa Budzyńskiego, obywateli przedmieścia Pragi. Gdy przystąpiono do głosowania, obywatele przedmieścia Pragi, przez nowy wybór deputowanego na seym, oddali się pod naydostoynieyszą opiekę N. Konstantego Pawłowicza, Cesarzewicza, Wielkiego Xiążęcia rossyyskiego, naczelnego Wodza woysk polskich. Na zaniesioną przez deputacyą tychże obywateli napokornieyszą prośbę, Jego Cesarzewiczowska Mość Wielki Xiąże wybór pomieniony nayłaskawiéy przyiąć raczył. Ciągłe odbieraią dobrodzieystwa z rąk opiekuna swego N. Cesarzewicza, Wielkiego Xiążecia Konstancego Pawłowicza, obywatele przedmieścia Pragi, niewygasła dla niego aż do naypoźnieyszych pokoleń zachowaią wdzięczność. Członkiem rady obywatelskiéy potwierdzonym został, większością głosów, JW. Marszałek Dominik Cichocki.

JO. X. Namiestnik Króleski dnia wczorayszego wrócił z Lublina.

JW. Hrabia Ożarowski Jenerał Porn. Adjutant J. C. K. M. przybył do Warszawy.

Rossyia.

Z Petersburga piszą z d. 13. 13. Maia:

Cesarz powrócił z podróży w celu zwiedzenia osad woyskowych; w 10. przybył do tuteyszéy Stolicy.

Cesarz Jegomość manifestem zapowiadaiącym Koronacyię zwołał ze wszystkich Gubernii Marszałków Guberskich Szlacheckich i głowy miast Guberniialnych wyiąwszy Gubernii odległych, iakoto Sibirskiey, Permskiéy, Wiackiéy, Astrakańskiéy, Orenburgskiéy i Archangielskiéy.

Redakcyia Józefa Bensy; Drukiem Piotra Pillera.